

УДК 338.242.2/45.669:339.972

*О. А. Темченко,
д. т. н., професор, Навчально-науковий економічний інститут,
кафедра економіки та підприємництва, Державний університет економіки і технологій
ORCID ID: 0000-0003-0020-2430*

*Н. А. Шевчук,
к. т. н., доцент, факультет менеджменту та маркетингу, кафедра економіки
і підприємництва, Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
ORCID ID: 0000-0003-0355-9793*

*С. В. Салоїд,
к. е. н., доцент, факультет менеджменту та маркетингу, кафедра менеджменту, Національний
технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
ORCID ID: 0000-0002-3294-2671*

*К. Ю. Редько,
к. е. н., старший викладач, факультет менеджменту та маркетингу,
кафедра міжнародної економіки, Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
ORCID ID: 0000-0003-2609-3471*

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.4.53

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*O. Temchenko,
Doctor of Technical Sciences, Professor, Economics institute, Department of Economics
and entrepreneurship, State University of economics and technology,*

*N. Shevchuk,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Faculty of Management and Marketing, Department of Economics
and entrepreneurship, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"*

*S. Saloid,
PhD in Economics, Associate Professor, Faculty of Management and Marketing, Department of Management, National
Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"*

*K. Redko,
PhD in Economics, Senior Lecturer, Faculty of Management and Marketing, Department of International Economy,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"*

COMPETITIVENESS MANAGEMENT OF THE METALLURGICAL ENTERPRISES

Вирішення проблем вітчизняної металургії в умовах глобальної конкуренції можливе лише за умов подальшої консолідації металургійної галузі шляхом створення високотехнологічних виробництв у рамках інтегрованих структур, що об'єднують активи і можливості своїх профільних підприємств з метою досягнення взаємовигідних цілей у довгостроковій перспективі. Подальший розвиток цих підприємств має відбуватися через посилення інноваційної складової металургійного виробництва, втілення енерго- і ресурсозберігаючих технологій, створення продукції з високою доданою вартістю, орієнтацію переважно на виробництво високоякісних сталей і спеціальних видів продукції.

У цьому контексті доцільно насамперед суттєво поліпшити кризовий стан металургійної галузі України та її профільних підприємств, що характеризується техніко-технологічним занепадом виробництва з високим рівнем мартенівської сталі в загальному обсязі виплавки сталі та невисокою часткою безпе-

першого розливання сталі в загальному обсязі її випуску; високим рівнем зносу основних промислово-виробничих фондів, завищеною енерго- і ресурсомісткістю виробництва, значним екологічним навантаженням на довкілля; незбалансованою структурою експорту та імпорту металопродукції, коли продукція з низькою доданою вартістю складає практично весь обсяг експорту, а продукція з високою доданою вартістю (готова продукція) надходить від закордонних виробників, знижуючи прибутковість вітчизняних металургійних підприємств; обмеженістю внутрішнього ринку збуту металургійної продукції і, як наслідок, чутливості до коливань політичного та економічного середовища країни. Вирішити зазначені проблеми можна за рахунок запропонованого в роботі організаційно-економічного механізму підтримання конкурентоспроможності на сучасному металургійному підприємстві. В рамках дослідження справедливим твердженням можна вважати те, що підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємств ГМК України виступає логічним продовженням досягнення конкурентних переваг на внутрішньому ринку залізвмісткої продукції.

Solving the problems of domestic metallurgy in conditions of global competition is possible only with further consolidation of the metallurgical industry by creating high-tech industries within integrated structures that combine the assets and capabilities of their core companies to achieve mutually beneficial goals in the end. Further development of these enterprises should take place through the strengthening of the innovative component of metallurgical production, the implementation of energy and resource-saving technologies, the creation of products with high benefit, focusing mainly on the production of high quality steels and special products.

In this context, it is advisable to significantly improve the crisis of the metallurgical industry of Ukraine and its enterprises, which is characterized by technical and technological decline in production with a high level of open-hearth steel in total steelmaking and low share of continuous steel casting in total output; high level of depreciation of fixed assets, overestimated energy and resource consumption of production, significant environmental impact on the environment; unbalanced structure of exports and imports of metal products, when low value-added products account for almost the entire volume of exports, and high value-added products (finished products) come from foreign producers, reducing the profitability of domestic metallurgical enterprises; limited domestic sales of metallurgical products and, as a consequence, sensitivity to fluctuations in the political and economic environment of the country. These problems can be solved due to the proposed organizational and economic mechanism for maintaining competitiveness in a modern metallurgical enterprise. In the framework of the study, it can be considered a fair statement that increasing the international competitiveness of MMC enterprises in Ukraine is a logical continuation of achieving competitive advantages in the domestic market of iron-containing products.

Ключові слова: конкурентоспроможність, залізвмістка продукція, інноваційний розвиток, організаційно-економічний механізм, металургійні підприємства.

Key words: competitiveness, iron-containing products, innovative development, organizational and economic mechanism, metallurgical enterprises.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Конкурентоспроможність металургійного комплексу набуває величезного значення, оскільки від неї залежить підвищення ефективності економіки країни загалом на основі впровадження нових технологій виробництва та всеосяжного використання людського капіталу, орієнтованого на постійне оновлення залізвмісткої продукції, що випускається, значне підвищення її якості. Важливість металургійного комплексу для національної економіки потребує об'єктивної оцінки його конкурентоспроможності та шляхів її покращення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням конкурентоспроможності підприємств металургійного комплексу України присвячено праці таких науковців: Амоша О., Волков В., Горошкова Л., Драчук Ю., Кулицький С., Пасхавер О., Чернобровкін С. та інші. Проте є питання, які невирішені науковцями, одним з них є формулювання системи умов та факторів конкурентоспроможності підприємств металургійного комплексу України.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — аналіз кон'юнктури ринку металопродукції країн світу, які мають тенденції до розвитку та розбудови, для визначення доцільності експорту до

них вітчизняної сталі, що призведе до забезпечення конкурентних переваг для металургії України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Металургія є однією з основних галузей української економіки, яка створює близько 30% ВВП та забезпечує 40% валютних надходжень в економіку. Важливість металургійної промисловості в економіці країни пов'язана з тим, що саме ця галузь виготовляє сировину для машинобудування, транспортної та будівельної промисловості. Потенціал гірничо-металургійного комплексу базується на наявності в Україні достатньої власної сировинної бази, наявності великої кількості виробничих потужностей, а також високим рівнем науково-технічного потенціалу. Проте останнім часом ряд негативних економічних, виробничих та політичних факторів призвели до занепаду металургійної промисловості країни [1, с. 213].

Українські металурги за квітень 2020 року скоротили виробництво сталі на 30,9% у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року, до 1,339 млн тонн, опустившись при цьому з 12-го на 15-те місце в списку світових виробників цієї продукції, повідомила Всесвітня асоціація виробників сталі (World Steel Association). Загальне виробництво сталі в світі продемонстровано у таблиці 1 [2].

За даними організації, лідером рейтингу за підсумками квітня залишився Китай із показником у 85,033 млн

Таблиця 1. Виробництво сталі в світі, 2010–2019 рр.

Країни	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ЄС (28)	168589	166390	169215	166238	162164	168455	167119	157078
СНД	110739	108408	106079	101552	102108	101195	101002	100759
Північна Америка	121586	118978	121093	110938	110638	115355	120879	119683
Південна Америка	46379	45822	45043	43900	40587	44106	44947	41656
Африка	15337	15963	14885	13701	13099	14818	17610	17175
Близький Схід	25029	27017	30086	29579	31660	34655	43204	44310
Азія	1028952	1125537	1143762	1117739	1129087	1209102	1281962	1349427
Світ	1562332	1652329	1674003	1625141	1632780	1735875	1825486	1875155

Таблиця 2. Використання сталі на душу населення, (кг еквівалента сирової сталі), 2010–2019 рр.

Країни	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ЄС (28)	326	345	306	310	322	334	339	350	359	336
СНД	200	227	237	239	228	203	197	204	206	215
Північна Америка	244	261	276	268	302	273	263	276	278	265
Південна Америка	122	128	129	135	126	115	98	103	104	100
Африка	32	30	33	35	35	36	34	30	31	32
Близький Схід	244	253	246	249	251	244	236	233	215	204
Азія	233	250	254	276	271	259	263	286	301	316
Світ	204	217	219	231	230	220	220	233	241	245

Таблиця 3. Середньодобове виробництво в Україні, тис. тонн

	2 міс. 2020	2 міс. 2021
Чавун	55,9	59,4
Сталь	59,2	59,6
Прокат	52,3	53,4

Джерело: [3].

Таблиця 4. Структура експорту та імпорту металопрокату в Україні за 2016–2020 рр, тис. тонн

	2016	2017	2018	2019	2020
Експорт (всього)	17709	14585	14415	14936	14751
Сортовий прокат	4795	3465	3094	2990	2465
Плоский прокат	5167	4828	5030	4899	4796
Напівфабрикати	7747	6292	6291	7047	7490
Імпорт (всього)	1056,2	1302	1442,0	1419,3	1227,9
Сортовий прокат	383,2	559,9	661,9	594,2	527,1
Плоский прокат	654,7	720,1	736,2	784,7	685,7
Напівфабрикати	18,3	22,0	43,9	40,4	15,1

Таблиця 5. Пріоритети формування конкурентних переваг вітчизняних металургійних підприємств

Потреби споживачів (Аналіз попиту)	Способи виживання у конкурентній боротьбі металургійних підприємств (Аналіз конкуренції)	Ключові пріоритети у формуванні та розвитку конкурентних переваг на міжнародному ринку металургійної продукції (Стратегія)
Низькі ціни. Попит залежить від якості продукції і швидкості надання послуг. Покупці готові додатково заплатити за ексклюзивність і якість продукції та послуг (наприклад, транспортних)	Високий рівень конкуренції. Обмежені можливості зростання конкурентоспроможності; усі компанії мають практично однакові виробничі витрати. Конкуренція має як ціновий, так і неціновий характер. Значні перешкоди при виході на ринок	Швидкість адаптації до змін у тенденціях розвитку ринків споживання металургійної продукції та металургійних технологіях, купівельної спроможності підприємств-забудовників. Інновації, які дозволяють зменшити собівартість металургійної продукції. Комплексність реалізації продукції, надання пакетів продукція/послуги за вартістю, нижчою ніж сума окремих товарів/послуг. Освоєння нових видів діяльності на основі наявних переваг (досвід взаємодії з учасниками ринку). Вихід на нові ринки (нові країни)

Джерело: [5].

тонн (зростання на 0,2%). До першої п'ятірки також увійшли Японія (6,617 млн тонн, падіння на 23,5%), Південна Корея (5,5 млн тонн, падіння на 8,4%), США (4,968 млн тонн, падіння на 32,5%) та Росія (4,7 млн тонн, скорочення виробництва на 19,4%).

Далі в квітневому рейтингу йдуть Індія (3,137 млн тонн, падіння на 65,2%), Німеччина (3 млн тонн, падіння на 10,7%), Туреччина (2,245 млн тонн, зниження на 26,3%), В'єтнам (1,946 млн тонн, зростання на 4,2%) та Бразилія (1,811 млн тонн, падіння на 39%). Важливим показником є використання сталі на душу населення (табл. 2) [2].

Серед сучасних тенденцій в розвитку ГМК варто відзначити, що попри війну на Сході України, пандемію Covid 19, високу енергоємність виробництва середньодобове виробництво за 2 місяці 2021 р. перевищило аналогічні місяці 2020 року за рахунок переорієнтації ринків збуту у зв'язку з євроінтеграцією, зростання попиту на вітчизняну сталь з боку близько розташованих країн (Румунія) за рахунок розвитку галузей, де сталь виступає сировиною; збільшення попиту, а відповідно і поставок до ОАЕ через масове будівництво.

За даними ОП "Укрметалургпром", за 12 місяців 2020 р. українськими металургійними підприємствами вироблено 18,43 млн т металопрокату, з яких, експортовано порядка 14,75 млн т, або 80,0%. При цьому за аналогічний період 2019 р. частка експорту становила близько 82,0% (табл. 4).

Основними експортними ринками української металопродукції за січень-грудень 2020 р., за даними В.С.К.ГРУП, є країни Європейського Союзу (28,5%), іншої Європи (14,5%) та країни Азії (14,2%).

Серед металургійних імпортерів за 12 місяців 2020 р. перше місце обіймає СНД (38,5%), на другому ЄС-28 (24,5%), на третьому — країни Азії (20,5%).

Сучасний стан металургійної галузі України та її профільних підприємств характеризується [4]:

- техніко-технологічним занепадом виробництва з високим рівнем мартенівської сталі в загальному обсязі виплавки сталі та невисокою часткою безперервного розливання сталі в загальному обсязі її випуску;

- високим рівнем зносу основних промислово-виробничих фондів, завищеною енерго- і ресурсомісткістю виробництва, значним екологічним навантаженням на довкілля;

- незбалансованою структурою експорту та імпорту металопродукції, коли продукція з низькою доданою вартістю складає практично весь обсяг експорту, а продукція з високою доданою вартістю (готова продукція) надходить від закордонних виробників, знижуючи прибутковість вітчизняних металургійних підприємств;

- обмеженістю внутрішнього ринку збуту металургійної продукції і, як

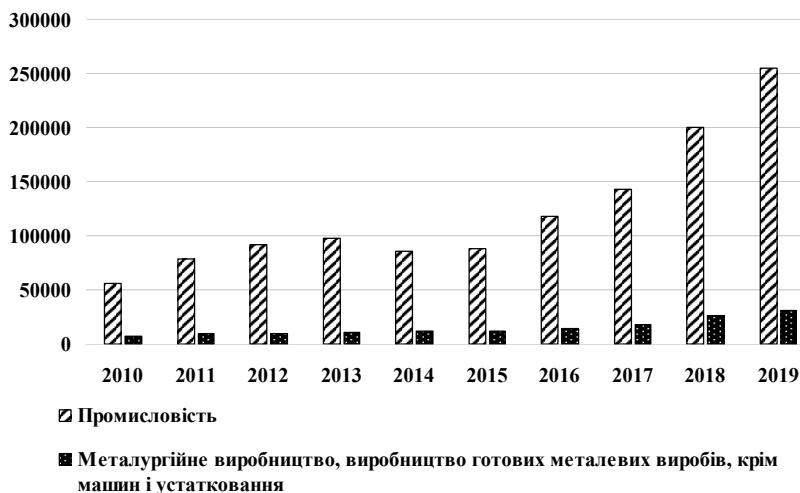

Рис. 1. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності промисловості за 2010–2019 роки, млн грн

Таблиця 6. Виробництво сталі за способом виробництва, 2020 р.

Країни	Способи виробництва сталі, % до загального обсягу		
	Киснево-конверторни	Мартенівський	Електросталь
Китай	93,9	-	6,1
ЄС	60,6	-	39,4
Японія	77,1	-	22,9
США	37,3	-	62,7
Індія	42,7	-	57,3
Південна Корея	69,6	-	30,4
Росія	67,7	2,4	25,5
Україна	71,8	22,6	5,6

Джерело: [2].

наслідок, чутливості до коливань політичного та економічного середовища країни.

До негативних чинників, що мають вплив на конкурентоспроможність можна віднести:

- ринок: відсутність достатньо розвинутої системи збуту товарів за кордоном (дилерських, власних мереж, зарубіжних представництв та філій;

- виробництво: недостатня інвестованість у вдосконалення продукту, раціональне використання фінансових ресурсів, спрямованих на поліпшення виробничого процесу;

- організація: недостатньо ефективна система організації господарської діяльності та система обліку (управлінського та фінансового), розповсюдження системи менеджменту якості на усі структурні підрозділи.

Серед шляхів підвищення конкурентоспроможності варто виокремити: акумуляція інноваційних ресурсів підприємств-виробників за для покращення споживчих якостей власної продукції, формування нових та збереження утворених національних вертикально-інтегровано-

Таблиця 7. Кількість підприємств (металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування), що впроваджували інновації (продукцію та/або технологічні процеси), за видами економічної діяльності у 2016–2019 рр.

	Усього	У тому числі з них			
		впроваджували нові технологічні процеси	нові або суттєво поліпшені маловідходні, ресурсозберігаючі	впроваджували види інноваційної продукції (товарів, послуг)	з них нові для ринку
2016	54	36	17	36	7
2017	60	44	27	32	7
2018	65	48	30	54	12
2019	67	50	16	10	1

ваних корпоративних систем і утворень, відповідність вітчизняної продукції міжнародним стандартам якості (табл. 5).

Принципово важливо в процесі забезпечення умов переходу вітчизняної металургії на більш високий рівень розвитку зважати на те, що рівень кожної з підсистем інноваційного процесу може бути за розвитком більш високим, ніж інші, тільки обмежений період часу. Тобто, якщо не розвиваються технології, то і підвищення конкурентоспроможності рано чи пізно припиниться (з обмеженням розвитку технологічних знань). Без розвитку технологічних знань і технології, використовуючи вже наявний базис, металургійні підприємства певний час можуть розвиватися, але з вичерпанням наукового базису їх просування вперед сповільнюватиметься до повної зупинки. Отже, для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємств металургії однаково важливі усі три складові: наука, виробництво (технологічні знання) і ринок [5].

Міжнародна конкурентоспроможність металургійного підприємства в значній мірі визначатиметься генеральним напрямком його розвитку, стратегічним планом, спроектованою та реалізованою новою технологією ведення бізнесу, яка буде відповідати вимогам ринку і принесе найбільшу цінність зацікавленим сторонам [6]. При виявленні "проблемних місць" у процесі оцінки міжнародної конкурентоспроможності конкретного підприємства доцільно спрямовувати фінансові, організаційні та управлінські ресурси на модернізацію тих сфер, які матимуть найбільший ефект для розвитку цього підприємства в майбутньому і підвищення його конкурентоспроможності [5].

До сучасних проблем конкурентоспроможності українських металургів можна віднести невелику кількість капітальних інвестицій (рис. 1).

З рисунка видно, що за останні десять років металургійне виробництво отримує в середньому 10 млрд грн кожен рік. У 2010–2019 рр. капітальне інвестування металургії збільшилося в 1,9 раз (на 6,1 млрд грн). Питома вага металургії в капітальних інвестиціях країни становить 3–5%. Питома вага металургійної індустрії в капітальних інвестиціях промисловості з кожним роком зростає і досягла рівня 14,23% у 2015 р., але в 2016 р. дещо знизилась. Загалом капітальне інвестування має позитивні динамічні тенденції. Сучасний стан чорної металургії України, незважаючи на значні інвестиції в розвиток галузі в останні кілька років, продовжує відповідати відсталій структурі виробництва сталі (частка мартенівської сталі в загальному обсязі виплавки за підсумками 2015 р. перевищила 22,6%).

Технологічний фактор останніми роками все більше чинить вплив на конкурентоспроможність металургійних підприємств України. Це підтверджує така інформація. Динаміку основних країн виробників сталі (виходячи зі способу виробництва) наведено в табл. 6.

Залишилося дві країни у світі, які використовують мартенівський спосіб виплавки сталі — Україна та Росія. Найбільші країни — виробники сталі використовують киснево-конверторне виробництво та електричний спосіб. Співвідношення названих способів залежить від країни: Китай має 93,9% виробництв із киснево-конверторним способом; Індія має 57,3% промислових підприємств з електричним способом виробництва; США теж виробляє майже 65% сталі на основі електричних печей. Україна, як і країни

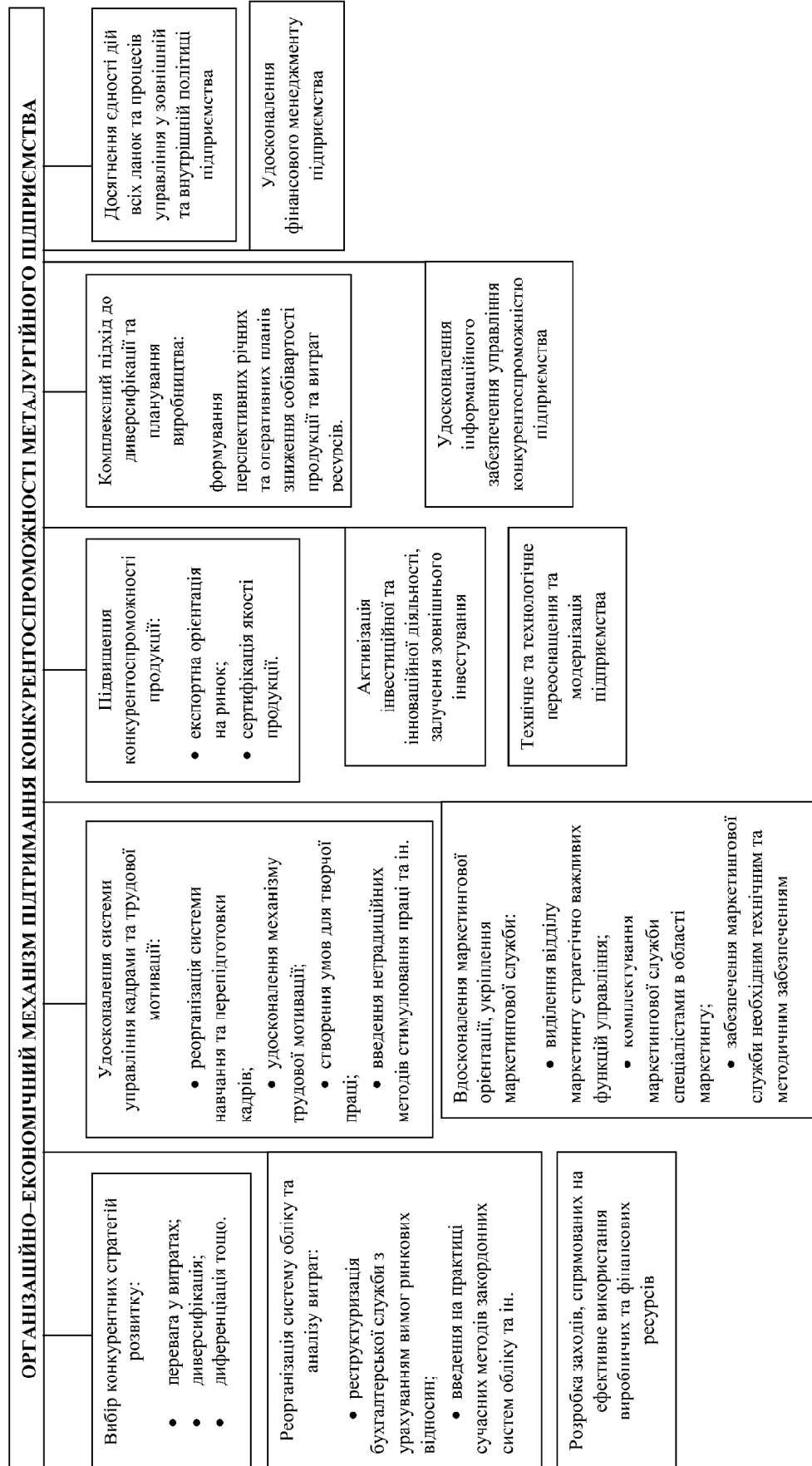

Рис. 2. Організаційно-економічний механізм підтримання конкурентоспроможності металургійного підприємства

Азії, на 72% використовує киснево-конверторне виробництво та має найменший відсоток електричного виробництва сталі у світі. Причиною відсталості металургійного комплексу є повільне зменшення темпів інноваційного розвитку [2].

Останнім аналіз проблематики в конкурентоспроможності підприємств металургії завершує інноваційний фактор. Згідно з офіційною статистикою, інноваційна активність металургійних підприємств України має тенденції до зниження (табл. 7).

У сучасній науці дедалі більше вчених звертають увагу на інноваційний фактор конкурентоспроможності, адже він найбільше впливає на конкурентні переваги. До останніх можна віднести більш досконалу технологію виробництва, систему менеджменту (персоналу, систему менеджменту якості, систему взаємодії із контрагентами та суспільством), наявність впровадження наукових розробок, патентування технічних рішень, у тому числі і з енергоефективності, ресурсозбереження, екологічності, стратегію корпоративної соціальної відповідальності.

Дослідивши тенденції, що чинять вплив на конкурентоспроможність підприємств гірничо-металургійного комплексу України, перейдемо до безпосередньої діагностики стану конкурентоспроможності як галузі в цілому, так і базового підприємства, з метою виявлення вузьких місць, які впливають на рівень конкурентоспроможності з метою подальшої розробки попереджувальних заходів із забезпечення стратегічної стійкості, а також заходів із забезпечення гідного рівня конкурентоспроможності.

З урахуванням вищевказаного, можна запропонувати організаційно-економічний механізм підтримання конкурентоспроможності на сучасному металургійному підприємстві, який включає 12 ключових складових (рис. 2).

Аналіз існуючих систем детермінантів КП показав, що, по-перше, провідними факторами є інформація, інтелектуальний потенціал, капітал, інновації, технології; по-друге, ключовою відмінністю у класифікаціях є спосіб подання: схематично або як функціональна залежність.

ВИСНОВКИ

Металургія виступає однією з основних бюджетотворюючих галузей української економіки, формує суттєву частину ВВП, забезпечує високу долю валютних надходжень в державу. Особливість металургійної промисловості України пов'язана з тим, що саме ця галузь виготовляє сировину для машинобудування, транспортної та будівельної промисловості. Потенціал гірничо-металургійного комплексу базується на наявності в Україні достатньої власної сировинної бази, наявності великої кількості виробничих потужностей, а також високим рівнем науково-технічного потенціалу.

До шляхів підвищення конкурентоспроможності металургії віднесено: акумуляція та впровадження інноваційних ресурсів, формування нових та збереження утворених національних вертикально-інтегрованих корпоративних систем і утворень, відповідність вітчизняної продукції міжнародним стандартам якості тощо.

Основними управлінськими рекомендаціями щодо покращення рівня конкурентоспроможності металургійних підприємств в умовах економічної нестабільності та невизначеності є запровадження ресурсозаощадливих та екологічних технологій, а також збільшення виробництва частки технологічно закінченої продукції та продукції із високою доданою вартістю.

Література:

1. Кухно С.А. Концепція формування системи управління конкурентоспроможністю галузі. Причорноморські економічні студії. 2018, С. 213—216.

2. World Steel Association. (2020), "Steel statistical yearbook 2020" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.worldsteel.org/en/dam/jcr:5001dac8-0083-46f3-aadd-35aa357acbcb/Steel%2520Statistical%2520->

[Yearbook%25202020%2520%2528concise%2520version%2529.pdf](https://www.worldsteel.org/en/dam/jcr:5001dac8-0083-46f3-aadd-35aa357acbcb/Steel%2520Statistical%2520-concise%2520version%2529.pdf) (дата звернення 01.03.2021).

3. ОП "Укрметалургпром" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.ukrmetprom.org/> (дата звернення 09.04.2021).

4. Бесараб С.О. Сучасні тенденції розвитку підприємств металургійної галузі України / С.О. Бесараб // Стратегія економічного розвитку України: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана"; редкол.: В.А. Верба (голов. ред.) [та ін.]. — Київ: КНЕУ, 2016. — № 39. — С. 83—90.

5. Ярош-Дмитренко Л. Підвищення міжнародної конкурентоспроможності як фактор розвитку промислового підприємства / Л. Ярош-Дмитренко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. — 2017. — № 4 (193). — С. 50—57.

6. Kaparulina I.M. Enterprisedevelopment: concept and technology research: Monograph / I.M. Kaparulina. — Kyiv, 2015. — Lear-K, 432 p.

7. Шапуров О.О. Аналіз сучасних тенденцій у металургії: інноваційно-інвестиційний розвиток та конкурентоспроможність на світовому ринку / О. О. Шапуров // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. — 2017. — Вип. 11. — С. 168—173. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_ll_39 (дата звернення 01.03.2021).

8. Янів Л.М., Приварникова І.Ю. Розвиток світового ринку сталі та перспективні закордонні ринки для підприємств чорної металургії України / Л.М. Янів, І.Ю. Приварникова // Науковий вісник Херсонського державного університету. — 2016. — № 2. Ч. 2. — С. 130—133.

9. Державна служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 01.03.2021).

References:

1. Kuhn, S.A. (2018), "The concept of forming a system for managing the competitiveness of the industry", Black Sea Economic Studies, vol.28, p.213-216.

2. World Steel Association (2020), "Steel statistical yearbook 2020", available at: <https://www.worldsteel.org/en/dam/jcr:5001dac8-0083-46f3-aadd-35aa357acbcb/Steel%2520Statistical%2520Yearbook%25202020%2520%2528-concise%2520version%2529.pdf> (Accessed 4 Apr 2021).

3. Ukrmetprom (2021), available at: <https://www.ukrmetprom.org/> (Accessed 4 Apr 2021).

4. Besarab, S. O. (2016), "Modern tendencies of development of enterprises of metallurgical branch of Ukraine", Strategy of economic development of Ukraine, vol. 39, pp. 83—90.

5. Yarosh-Dmytrenko, L. (2017) "Increasing international competitiveness as a factor in the development of industrial enterprises", Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, vol. 4 (193), pp. 50—57.

6. Kaparulina, I.M. (2015), Pidvyschennia mizhnarodnoi konkurentospromozhnosti iak faktor rozvytku promyslovoho pidpryemstva, [Enterprise development: concept and technology research], Lear-K, 432 p.

7. Shapurov, O.O. (2017), "Analysis of modern trends in metallurgy: innovation and investment development and competitiveness in the world market", Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy, vol. 11, pp. 168—173. available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_ll_39 (Accessed 5 Apr 2021).

8. Yaniv, L.M. Pryvarnykova, I.Yu. (2016), "Development of the world steel market and promising foreign markets for ferrous metallurgy enterprises of Ukraine", Scientific Bulletin of Kherson State University, vol. 2 p. 2, pp. 130—133.

9. State Statistics Service of Ukraine (2021), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 1 Mar 2021).

Стаття надійшла до редакції 15.04.2021 р.